

Література:

1. Меленчук Ю. Сучасний стан та проблеми розвитку світлотехнічної промисловості / Ю. Меленчук // Молодий вчений. – 2017. – № 2 (лютий). – С. 184-187.
2. Інтернет-портал Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
3. Майорченко В. Аналіз ключових галузевих показників фінансового стану підприємств України / Віктор Майорченко, Валерій Каложний, Наталія Михаліцька // Економіст. – 2016. – № 10. – С. 46-49.
4. Постанова КМУ від 18 квітня 2017 р. № 516 «Про затвердження Державної програми розвитку машинобудування на 2016–2021 роки».
5. Інтернет-портал Міністерства закордонних справ України Послання Президента України до Верховної Ради України «Європейський вибір. Концептуальні заходи стратегії економічного та соціального розвитку України на 2017–2022 роки». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/ua>.
6. Фаранович І.В. Тенденції розвитку світлотехнічної галузі в економічному розвитку України / І.В. Фаранович // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук. праць Нац. лісотехн. ун-ту Укрїни. – Вип. 19. – Львів, 2016. – С. 83-88.

Радіонова Наталія Йосипівна,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту*

Київського національного університету технологій та дизайну

ЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ВАЖЕЛЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ЗАТРАТАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Динамічність ринку вимагає постійного регулювання цін з метою максимізації прибутку. Обмеження ресурсів і досягнення запланованої ефективності потребують постійного зіставлення затрат і отриманих результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, коли дані про виробничі затрати необхідно повсякденно звіряти з даними майбутніх затрат, які залежать великою мірою від впливу зовнішнього середовища. Практично на кожному підприємстві є резерви для зниження затрат до раціонального рівня, що дозволяє добитися росту економічної ефективності діяльності, підвищення конкурентоспроможності. Практична реалізація заходів управління затратами створює додатковий резерв зниження цін, дозволяє забезпечувати більш гнучку цінову політику.

Наявність постійних затрат у складі загальних затрат призводить до того, що зі збільшенням обсягу реалізації питома величина названих затрат у розрахунку на одиницю продукції зменшується і відповідно збільшується прибуток, як в розрахунку на одиницю продукції (при постійній ціні), так і в розрахунку на весь обсяг реалізації. При цьому, чим вище частка постійних затрат, тим більший приріст прибутку можна досягти за рахунок збільшення обсягу продажів [3].

Ця закономірність демонструє, так званий, ефект виробничого важеля, або ефект масштабу, сила впливу якого залежить від структури затрат (частки в них постійних затрат).

Але, не слід робити безумовний висновок про те, що висока частка постійних затрат має тільки позитивний ефект. Це вірно лише при наявності надійної довгострокової перспективи підвищення попиту на продукцію підприємства [4]. Висока частка постійних затрат може дати і значний негативний ефект із зменшенням обсягу виробництва і продажів, так як в цьому випадку постійні затрати на одиницю реалізованого товару істотно зростають, відповідно прибуток (на одиницю об'єму продажу і в цілому) зменшується. Подібна ситуація цілком реальна при погіршенні кон'юнктури ринку збуту продукції промислового підприємства [1].

У зв'язку з цим підприємство з відносно високим рівнем ефекту виробничого важеля характеризується і більш високим виробничим ризиком, тобто ризикує не покрити виробничі затрати за рахунок виручки [5].

Таким чином, будь-яка зміна виручки від реалізації породжує ще більш сильну зміну прибутку. Аналізуючи діяльність підприємства, можна встановити, наскільки ефективно воно вирішує завдання максимізації темпів приросту прибутку шляхом управління структурою затрат, визначаючи раціональні межі ростоу (зміни) як змінних, так і постійних затрат, забезпечуючи розумну економію перш за все постійних, в тому числі управлінських затрат [2].

У практичних розрахунках вплив (ефект) виробничого важеля (Е) розраховується за формулою [3]:

$$E = (B - Z_{\text{пер}}) / \Pi_p = \text{МД} / \Pi_p \quad (1)$$

На величину ефекту виробничого важеля великий вплив робить структура затрат (частка в ній постійних і змінних затрат), а також рентабельність виробництва.

Функціональна залежність, що характеризує вплив названих чинників на величину ефекту виробничого важеля, може бути представлена в наступному вигляді [3]:

$$E = (1 - v) / p \quad (2)$$

Формула (2) пояснює відмінності величини ефекту виробничого важеля (важеля) не тільки на підприємствах, які мають різну структуру затрат і виручки (просторовий аспект аналізу), але і для одного підприємства при зміні його обсягу продажів і затрат (динамічний аспект аналізу) [7].

У формуванні величини ефекту виробничого важеля спостерігається наступна закономірність: чим менше частка постійних затрат і відповідно більше частка змінних затрат у затратах виробництва і чим вище рентабельність виробництва, тим нижче ефект виробничого важеля. І навпаки, для підприємств, що мають високу частку постійних затрат і низьку рентабельність виробництва, ефект виробничого важеля може бути значним.

Ефект виробничого важеля являє собою мультиплікатор, який показує, у скільки разів приріст прибутку ($T_{\text{пр}}$, %) більше приросту обсягу продажів ($T_{\text{в}}$, %). Знаючи темп приросту (зменшення) виручки і величину мультиплікатора, можна визначити відповідний темп приросту (зменшення) прибутку [6]:

$$T_{\text{пр}} = T_{\text{в}} \times E \quad (3)$$

Сила впливу виробничого важеля на підприємстві завжди повинна розглядається для певного обсягу продажів, тому що при його збільшенні ефект виробничого важеля збуває.

Зазначену закономірність можна проілюструвати наступним виразом [6]:

$$E = (B - Z_{\text{пер}}) / P_p = MD / P_p = (Z_{\text{пост}} + P_p) / P_p = Z_{\text{пост}} / P_p + 1 \quad (4)$$

Таким чином, з ростом обсягу виробництва і виручки від реалізації збільшується прибуток; відповідно зменшується дріб $Z_{\text{пост}} / P_p$ у формулі (4), що й обумовлює зниження величини ефекту виробничого важеля.

При стрибкоподібному зростанні постійних затрат, що передбачає, як правило, зростання виручки, підприємству доводиться проходити новий поріг рентабельності (точку беззбитковості) і ефект виробничого важеля (важеля) зростає. Потім, зі зростанням обсягу продажів, сила впливу операційного важеля знову знижується.

Таким чином, на невеликій відстані від порога рентабельності ефект виробничого важеля максимальний, а з ростом масштабу виробництва та запасу фінансової міцності він зменшується до нового стрибка постійних затрат.

Література:

1. Адаменко Т. М. Особливості стратегічного управління затратами підприємства [Текст] / Т.М. Адаменко // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2011. – № 23 (II). – С. 100-106.
2. Беляєва Н. С. Зниження витрат як елемент стратегії розвитку підприємства / Н. С. Беляєва // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2011. – № 5. – С. 150-156.
3. Бойко Є. І. Удосконалення системи управління витратами на підприємствах / Є. І. Бойко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – № 18.6. – С. 139-143.
4. Великий Ю. М. Управління витратами підприємства: монографія / Ю. М. Великий, В. В. Прохорова, Н. В. Сабліна. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 192 с.
5. Вербовецька С. Г. Формування центрів відповідальності в системі бюджетування підприємства [Текст] / С. Г. Вербовецька // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2011. – № 3, т. 3. – С. 46-49.
6. Іванюта П. В. Управління ресурсами та витратами: навч. посібник / П. В. Іванюта, О. П. Лугівська; за ред. С. М. Іванюти. – К.: Центр навч. л-ри, 2009. – 320 с.
7. Настич В. Г. Зниження собівартості продукції як чинник підвищення стабільності підприємства [Електронний ресурс] / В. Г. Настич // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. – № 2. – С. 87-91. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vbumb_2014_2_20.pdf.

Радько Євгеній Борисович,

магістр

*Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара;*

Джур Ольга Євгенівна,

кандидат технічних наук,

*Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара*

ОПЕРАЦІЙНІ РИЗИКИ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР

В даний час відбувається постійне ускладнення операцій корпоративних структур і збільшення їх обсягів, що супроводжуються консолідацією корпоративного сектора і укрупненням корпоративних структур. Багато корпоративних структур повинні вирішувати серйозні проблеми пов'язані з